

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei
 Studenții plătesc pe jumătate
 Strălănită : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet
 Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI
 6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6
 Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R :

BIBLIOGRAFIE.—Răspuns acelor cari au bârfit pe socoteala mea în chestiunea persoanelor morale, de d. D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Curtea de apel din Craiova, s. II : *Obștea moșnenilor Redeni cu Statul.*

Noua lege a advocaților propusă de baroul de Ilfov, de d. dr. Georges A. Mandy.

Informație

BIBLIOGRAFIE

LES PERSONNES MORALES

par

Le Marquis de Vareilles-Sommières,

Doyen de la faculté de droit de l'Université catholique de Lille

Ouvrage qui a obtenu le premier rang dans le Concours ouvert par l'Académie des sciences morales et politiques (1900)

(PICHON, 22 RUE SOUFFLOT, PARIS).

Răspuns acelor cari au bârfit pe socoteala mea în chestiunea persoanelor morale.

Tocmai pe când chestiunea persoanelor morale se discută la noi, d-l de Vareilles-Sommières, cunoscut de mult prin alte lucrări de drept internațional (1), a dat la lumină o însemnată monografie asupra acestei spinoase chestiuni, care divide atât de mult doctrina și jurisprudența, și asupra căreia mulți autori 'și-au schimbat părerea lor primitivă.

Studiul ce autorul consacră persoanelor morale într'un volum de peste 700 pagini, merită de a fi consultat. El este original intru cât tinde a resturna mai multe teorii astă-zi aproape universalmente admise atât în doctrină cât și în jurisprudență.

Autorul prezintă din capul locului persoana

(1) V. *La Synthèse du droit international privé*, operă premiată de Academia științelor morale și politice (Pichon, 1897, 2 vol.).—Vezi de acelaș autor, *La quintessence du droit international privé* (Pichon, 1900, broșură în 8°), etc.

morală ca o ființă abstractă și fictivă, pentru că, dice el, în realitate, ea este o pură ficțiune și pentru că ast-fel o consideră marea majoritate a autorilor (*Introduction*, pag. 1, nota 1).

El combate în mod foarte sistematic teoria realității persoanelor morale, susținută în Germania de Besler (2), Otto Girke (3), etc., care începe a câștiga teren și în Franța (4).

Vom cita câte-va rânduri din scrierea originală a savantului profesor al Universității catolice din Lille :

«La personne morale, étant une personne réelle et naturelle, doit avoir, ce semble, en principe, comme l'individu, une capacité sans limite. C'est ce que admettent la plupart des partisans de cette théorie. Gierke va jusqu'à soutenir qu'elle peut être le sujet des droits de famille. Et pourquoi pas, en effet, puisqu'elle est un vivant ?

«C'est pour le coup que nous pouvons soulever la question de savoir qu'elle serait la valeur d'un mariage contracté avec une personne morale. Notre curiosité est d'autant moins indiscrete que Bluntschli se fait fort de reconnaître le sexe des personnes morales.

«M. Epinay est un peu effrayé de la capacité naturelle illimitée acordée à toute association par le germanisme fougueux de Gierke, et affirme que cette capacité naturelle est naturellement régentée et limitée par son but. Comment un but peut-il régenter la capacité d'un vivant ? Nous ne sommes pas, Dieu merci, chargé de l'expliquer» (p. 77 urm.).

Și mai departe (p. 79) :

«C'est à propos de l'État surtout que ces réveries ont été émises. Il faut les lire dans

(2) *Volksrecht und Juristenrecht.*

(3) *Die Genossenschaftstheorie und die deutsche Rechtsprechung.*

(4) Autorii cari au adoptat această teorie în Franța sunt : Terrat, Saleilles, Epinay, Hauriou, Michoud, etc. Acești autori nu fac de cât a aplica asociațiunilor convenționale teoria pe care Bluntschli (*Allgemeines Staatsrecht*) și Schoeffle (*Bau und Leben des sozialen Körpers*), o aplicase Statului,

Bluntschli, dans Schœfle, dans Spencer, dans Fouillée, etc. Ces puissants esprits s'amuse, avec un grand sérieux, à faire l'anatomie du corps de l'État : ils nous signalent son cerveau, son appareil digestif, son appareil nervo-moteur, ses muscles, ses tissus. Bluntschli va jusqu'à constater son sexe : l'État est du sexe masculin.

«Mais ce qu'on a dit de l'État, on doit le dire de toute association... Bluntschli étend lui même sa conception à l'Église, laquelle, nous dit-il, est du sexe féminin. M. Espinas l'étend à toutes les sociétés animales, aux ruches d'abeilles, aux fourmilières, aux bandes d'oiseaux, etc.»

N'am mai sfârși dacă am cita toate pasajele în care autorul ridiculizează teoria realității persoanelor juridice, care este de origină germană, și care n'a prins rădăcină în țara noastră. Dovadă la aceasta este remarcabila decizie a Curții noastre supreme, dată în secțiunii unite, în afacerea comunității eline din Ianina, din care voiți reproduce numai considerentul relativ la statutul personal, considerent pe care nu l'am reproduș în studiul meu precedent :

«Considerând, țice Curtea (9 Noembrie 1895), prin această decizie, care, precum s'a spus, este un adevărat monument de doctrină și de jurisprudență⁽⁵⁾, că a aplica dispozițiile art. 2 și 11 din Codul civil persoanelor morale, sub cuvânt că legea nu face nici o deosebire între aceste persoane și persoanele fizice, ar fi a aplica și persoanelor morale dispozițiunii ce legea învederat nu le-a edictat de cât pentru persoanele fizice ; că din chiar modul de a se exprima al legiuitorului în art. 2 și 11, rezultă că el n'a înțeles a vorbi de cât de români și străini ca persoane fizice ; că afară de aceasta, când legiuitorul, în art. 2, pune principiul că legile relative la statutul personal urmăresc persoana și în țară străină, n'a înțeles a vorbi și de persoanele fictive, căci aceste persoane neputând fi nici minore, măjoare sau interzise, nici celibatate, văduve sau divorțate, neputând avea nici rudenie, nici familie, ele nu au un statut, și deci nu puteau intra în previsionsile acestui text, etc »⁽⁶⁾.

Acest considerent este semnificativ. El respinge cu drept cuvânt teoria germană a realității. Aceasta o poate vedea orî și cine, nu numai acei cari ar suferi de o miopie juridică, ca mine⁽⁷⁾, dar și un chior, erte-mi-se expresiunea.

Venind la chestiunea de drept internațional, pe care am discutat-o în mod imparțial și numai din punctul de vedere juridic, în coloanele aces-

⁽⁵⁾ Veđi articolul d-lui C. G. Dissescu, în *Dreptul* din 10 Ianuarie 1902, No. 3.

⁽⁶⁾ *Curierul Judiciar* din 1895, No. 45. *Dreptul* din 1895, No. 78 și Bulet. Cas. Secții unite, 1895, p. 1295, 1296.

⁽⁷⁾ Monografia persoanelor morale a fost fatală pentru

țuî țiar, și care mi-a atras o sumedenie de insulte din partea unor gazetari ce găsesc mai lesnicios de a arunca invective și de a vërșă venin, de cât de a discuta în mod obiectiv o chestiune controversată, așa precum se face între oameni de știință, d-l de Vareilles-Sommières, autorul monografiei menționate, se pronunță în mod categoric în favoarea opiniunii ce am susținut alătura cu alți doi distinși profesori universitari, d-nii C. G. Dissescu și M. B. Cantacuzino. Eată cum se exprimă în această privință autorul :

«Suffit-il que les personnes morales aient été dotées de la personnalité civile par leur propre législateur pour avoir la capacité au regard du monde entier ? Quelques jurisconsultes répondent affirmativement. Mais la négative a ses avocats, et la logique est sûrement de leur côté» (p. 51).

Și autorul, după ce citează în acest sens pe Laurent și pe Weiss, adaogă : «Il est clair qu'il n'appartient pas à un souverain de décréter que tous les autres souverains devront regarder comme existante une personne qui n'existe pas» (p. 52).

Observ însă că această teorie, pe care o cred adevărată, nu se prea impacă cu o altă teorie a autorului, pe care el o desvoltă foarte pe larg (p. 164 urm.), după care persoana morală n'ar fi o creațiune a legiuitorului. El definește persoana morală : «une personne fictive, d'origine purement doctrinale, et qui, pour les seuls besoins de la pensée et du langage, est censée titulaire de droits et d'obligations qui appartiennent en réalité à des personnes véritables» (p. 147).

Orî cum ar fi, monografia d-lui de Vareilles-Sommières este remarcabilă. Ea este plină de idei originale, după cum a observat și Ch. Lyon-Caen în raportul său către Academia științelor morale și politice. Ea poate deci fi consultată cu mult folos ; de aceea am și luat libertatea de a o semnală cetitorilor noștri.

Am terminat cu darea de samă a acestei cărți. Acum câte-va cuvinte în chestie personală cu

mine. Ea 'mi-a atras de la prietenii de la *Dreptul*, pentru care am avut și am încă un adevărat cult, epitetul de *miop*, sau în alte cuvinte, de *chior*. Ceea ce mă consolează însă este că atât în Cameră cât și în Senat au fost și alți *chiori* cari au înțeles lucrurile ca și mine. Sunt deci în bună companie. Și apoi, *est-ce que parmi les aveugles les borgnes ne sont pas rois ?* Crețund însă că poate m'am înșelat, fiind-că oamenii sunt supuși erorilor, am recitit din nou art. 66 din Pr. civ., punând de astă dată două părechii de ochelari, și totuși n'am vedut în acest text ceea-ce ved alții. Procedura actuală are multe inovații fericite, și nu eü voiți fi acela care voi contesta meritele autorului ei ; însă, trebuie s'o mărturisim, pe ici, pe colea, s'a strecurat câte un articol care lasă de dorit din cauza laconismului lui. Art. 66 este, după modesta mea părere, unul din aceste dispozițiuni. Aceasta nu însemnează însă că legea d-lui Dissescu ar fi rea și că trebuiește schimbată de fond en comble.

un necunoscut, care a găsit cu cale să bârfească pe socoteala mea.

Intr'un diar, un domn, pe care nu am o noare de a'l cunoaște personal, citează câte-va rânduri din Comentariile mele, spre a dovedi că m'am contrașis și că, în chestia persoanelor morale, 'mi-am schimbat părerea *intr'un scop pur politic*. Asupra acestui punct fac apel la Redacția *Dreptului* să spună dacă adnotația mea asupra persoanelor morale n'a stat acolo, împreună cu alte note, mai bine de un an. Cum am putut deci să'mi schimb părerea numai într'un scop politic, atunci când monografia mea este scrisă, așa cum se găsește, cu mult înainte de apariția decretului Olympicelor!

Eată ce scrieam în această privință la 1886: «Numai *legiuitorul* are dreptul de a înființa persoane juridice, pentru că nici o ficțiune nu poate să existe *fără lege*; prin urmare, nu se violează nici legea, nici principiile de drept, când judecătorii resping reclamațiunea reprezentanților unei comunități, care n'a fost creată persoană morală *prin lege*, de și de fapt ea ar avea o atare existență, căci persoana morală nu poate dobândi o ființă cu drepturi în societate de cât numai *prin voința puterii suverane*, care singură, *prin legi*, stabilește instituțiuni și prescrie regule pentru păzirea ordinii publice, apărarea bunelor moravuri și a intereselor general e asociației» (8). Și în *Curierul Judiciar* (No. 2 din 1902, p. 18, coloana 2) adăogam: «Persoanele morale române având nevoie de o lege pentru a putea funcționa ca atare, cum se poate ca o persoană morală străină să fie scutită de o asemenea formalitate esențială?...». Unde vede ilustrul jurisconsult că m'am contrașis? În decizia Curței din Craiova și a Curței de casație, era vorba tocmai de o persoană *străină*, și referindu-mă la aceste decisiuni, am șis că trebuiește neapărat o lege.

Maî sunt încă acusat că am falsificat jurisprudența noastră, care, până acum, cel puțin, n'ar fi pus în principiu că, în asemenea caz, trebuiește neapărat o lege. La această acusațiune nedreaptă răspund prin un considerent al Curței de casație,

(8) *Dreptul civil român*, tom. I, partea I, p. 126. Și în nota 2 de la aceeaș pagină mă refer la o decizie a Curței de casație și a Curței din Craiova (*Dreptul* din 1881, No. 50), deciziuni privitoare tocmai *la o comunitate străină*. Eată considerentele Curței din Craiova, în această privință: «Considerând că o persoană morală nu poate să existe în Stat de cât numai în virtutea unui act al puterii publice din acel Stat..., căci puterea legală a Statului are dreptul a aprecia dacă scopul urmărit de acea persoană poate să fie sau nu de utilitate publică; Considerând, că a se admite că o reuniune de mai mulți indiviși, și încă străini, ar putea constitui fără autorizarea Statului o persoană morală, este a se admite violarea dreptului celui mai sacru ce'l are Statul de a privilegia ordinea publică și de a se interesa de propria sa existență». Veđi și considerentele Curței de casație în aceeaș afacere, produse mai la vale.

extras tocmai din decizia privitoare la afacerea Zappa: «Considerând că, în ceea ce privește persoanele morale, ele neavând o realitate fizică, personalitatea lor nu este de cât o ficțiune: *de unde rezultă și necesitatea unei intervențiuni a autorității saú a legii, care să le creeze ca atare* (9)». Și Curtea din București, discutând personalitatea Comisiunii legatelor saú a Olympicelor, în afacerea Zappa, șice în acelaș sens, după ce pune în principiu necesitatea unei legi: «Considerând că de și textele de lege arătate mai sus nu se ocupă în special de persoanele morale străine, nu poate fi indoeală că și aceste persoane sunt supuse acelorași regule, și cu atât mai mult cu cât cele străine nu presintă pentru țară de cât inconveniente, fără compensațiune cu serviciile pe care o persoană morală le aduce obicinuit numai în țara ei de origină; că, după cum puterea legii saú autorizațiunii care a dat naștere unei persoane morale se mărginește la frontarii, tot ast-fel și acea persoană fictivă nu poate avea existență într'un Stat străin *de cât în urma unei recunoașteri din partea autorității publice a acestui Stat* (10)». În decizia Curței de casație din 4 Maiú 1881, de care am vorbit mai sus, și în care era vorba, precum am mai spus-o, de o persoană morală străină, găsim de asemenea următorul considerent: «Având în vedere că prin persoane morale înțelegându-se corporațiunile și așezămintele create de legiuitor pentru utilitate publică, nu poate să existe nici o diferență între congregațiunile religioase și comunitățile israelite: și unele și altele nu pot lua ființă de cât din *voința legiuitorului*» (11).

Ași mai putea cita multe alte decisiuni. Și apoi, contradictorul meu mă mai întreabă unde găsesc, în jurisprudența noastră, condițiunea de recunoaștere de către puterea legiuitoare a persoanei morale străine, care voește să exercite drepturi în România?... Față cu considerentele din care am reprodus numai o mică parte, întreb și eú, la rândul meu, cine din noi doi este mai leal?—și sunt în drept a pune asemenea întrebare, fiind-că mi s'a imputat tocmai lipsă de lealitate. Este adevărat că Curtea de casație a decis une-orî că nu e nevoie de lege (sunt însă și decisiú contrare, le-am citat în studiul meu precedent), însă aceasta este în privința constituirei persoanei morale sub Codul Calimach și Caragea, nu însă sub legea actuală. Sub

(9) *Dreptul* din 1898, No. 32. *Curierul Judiciar* din acelaș an, No. 15 și Bulet. Cas. S-a 1, 1898, p. 397 urm.

(10) *Dreptul* din 1896, No. 50 și *Curierul Judiciar* din acelaș an, No. 40.

(11) Veđi *Dreptul* din 1881, No. 50 și Bulet. Cas. S a 1 1881, consid. de la p. 376.

Codul actual, Curtea de casație și cele-lalte instanțe judecătorești au admis în tot-d'a-una necesitatea unei legi, fie persoana morală indigenă, fie străină, și era natural să fie așa, pentru că jurisprudența noastră a admis în mod invariabil teoria ficțiunii, care nu se înțelege fără lege. Să mi se scoată o singură hotărîre, care n'a admis teoria ficțiunii, și mă recunosc bătut.

Prin urmare n'am falsificat jurisprudența, nu m'am contrașis, nu m'ami schimbat părerea. Dar chiar așa dacă ar fi, încă n'aș merita spânzurătoarea, fiind-că, tocmai asupra chestiunii persoanelor morale, mulți autori au susținut o părere, după ce mai întîi susținuse alta. Ast-fel este de exemplu Unger, profesor la Viena⁽¹²⁾, Alex. Degré⁽¹³⁾ și mulți alții. Insuși bătrînul Demolombe, despre care, de bună samă, contradictorul meu a trebuit să audă vorbindu-se pe la judecătorii de pace, unde și a exercitat profesiunea, în t. IX, No. 415, ȳice că societățile civile nu constituiesc o persoană juridică, invocând chiar texte în sprijinirea acestui sistem, ear în t. XXVIII, No. 565, distinsul profesor susține părerea contrară. Cât despre Laurent, nu mai vorbesc, căci el se contrașice foarte des, după cum observă Marcel Planiol⁽¹⁴⁾.

Dacă asemenea titani au căduț în acest păcat, ce să mai ȳicem de noi păcătoșii!

Prin urmare, aș fi putut foarte bine să m'imi schimb părerea, și cu toate acestea n'aș fi meritat să mi se arunce cuvintele grosolane care mi s'au adresat. Suntem cu toții oameni, și decî supuși erorilor. Deschidă contradictorul meu, în momentele sale pierdute, fiind-că trebuie să știe a încurca câte-va boabe franțuzește⁽¹⁵⁾, deschidă ediția cea nouă a lui Aubry et Rau, și va vedea foarte des: «Nous avons soutenu autrefois que . . . , mais aujourd'hui, après mûre réflexion, etc.» Numai acei cari nu produc nimic și trăiesc în trîndăvie, numai aceia sunt feriți de contrașiceri.

Dar, încă o dată, nu m'am contrașis, nu m'ami schimbat părerea; am rămas acelaș. Elevii mei, din cari cei mai mulți sunt astăzi judecători pe la dife-

⁽¹²⁾ Veđi, în privința lui Unger, *System des österreichischen allgemeinen Privatrechts*, I, p. 339 și *Kritische Uberschau*, VI, p. 108 urm. Cpr. Alex. Degré, *Dreptul din 1896*, No. 24, p. 213, nota 2.

⁽¹³⁾ Veđi în privința lui Degré, articolul d-lui Dissescu, No. 3 din 1092, p. 21, care semnalează această schimbare de părere a regretatului defunct.

⁽¹⁴⁾ *Tr. élément. de dr. civil* (ed. a 2-a, 1901), p. 45, No. 131.

⁽¹⁵⁾ În ori-ce caz, el rupe latinește, și bine face, pentru că :

Le latin, dans ses mots, brave l'honnêteté.

Latineasca sa cam miroasă însă a bucătărie. Dacă aș lunea pe acest teren, pentru care contradictorul meu are multă predilecție, i-aș putea răspunde :

Si Filitis tacuisset, obrasnicus non fuisset.

ritele tribunale din țară, pot să mărturisească dacă, de pe catedră, n'am profesat în tot-d'auna aceleași principii; și dovadă că este așa, este că Albert Wahl, profesor la facultatea din Lille, care a scris mai multe tratate din opera monumentală a lui Baudry-Lacantinerie, mă citează tocmai între partizanii fixiunii și acelor cari susțin necesitatea absolută a unei legi, alătura cu Laurent, Weiss, Wharton, Westlake, etc.⁽¹⁶⁾ Numai ilustrul meu contradictor a descoperit în operele mele câte-va cuvinte din care ar rezulta teoria contrară. Cu câte-va rînduri luate izolat din slova unui om, poți să'l și spânzuri, ȳice o ȳicătoare.

Am căutat numele acestui ilustru necunoscut și nu l'am găsit trecut nici în tratatul de drept internațional a lui Weiss, nici în Baudry-Lacantinerie, nici în tratatul lui Marcel Planiol, nici în Pandectele franceze, nici în Repertoriul lui Carpentier, nici în ȳiarul de drept internațional a lui Clunet, nici în Comentariile de drept civil a lui Planck, nici în alte monografii străine. De bine de rău, numele meu figurează în toate aceste cărți și în multe altele, ceea-ce cred că nu face tocmai necinste țarei. Imi închipueam decî, în simplitatea mea, că nu meritam de a fi luat așa peste picior, ca cel de pe urmă apărător de la judecătorii de ocoale. Se vede că m'am înșalat! Numele ilustrului meu contradictoriu nu figurează, ce e dreptul, în cărțile străine suscitade, însă articolul său va fi, de bună samă, citat de generațiile viitoare ca model de stil și de bună cuvîință.

Nu mai vorbesc de acușatiunea ce mi se aduce că aș fi un om de pae, vîndut advocaților moștenitorilor Zappa. Această acușare justifică vechia ȳicătoare că vrabia mării visează. Acei cari mă cunosc mai de aproape știu cu câtă abnegație și cu câtă desinteresare lucrez. de multe ori câte cinci-spre-ȳece oare pe ȳi, și câte o dată și mai mult. Neavînd de la nimene vre-un ajutor, nici material, nici moral, mi se întîmplă foarte des să scot eu singur copii de pe decisiile judecătorești din condicile prăfuite ale tribunalelor și Curȳilor, pentru a le aduce la cunoștința lumii juridice și a le adnota după modul meu de a vedea. Pe lângă aceasta, am organizat singur un serviciu de publicitate în străinătate spre a face cunoscut străinilor decisiile cele mai însemnate ale jurisprudenței noastre⁽¹⁷⁾, și după o muncă atîf de uriașă, care, în curînd (bucurați-vă) mă va doborî, aceasta este resplata mea. Halal de țara în care trăim! Creadă cine va vroi, dar o spun cu lacrimi în ochi, și cu sufletul adînc mîhnit, mă așteptam cu totul la altă res-

⁽¹⁶⁾ Veđi Albert Wahl, nota în Sirey, 1900, 4, p. 26.

⁽¹⁷⁾ Veđi în Recueil Sirey din anul expirat 1901, o sumă de decisiuni românești ce am publicat cu note explicative.

plată. Credeam că aduc un folos cât de mic științei dreptului, care este o mare de îndoeli, însă ved cu părere de rău că munca mea este zadarnică.

Dacă am primit un cuvânt dulce, o încurajare sufletească cât de mică, aceasta a fost numai de la străini⁽¹⁸⁾, mai nici o dată însă de la compatrioții mei, cari au căutat în tot-deauna să-mi deie în cap. Să le fie de bine! Sunt convins că contradictoriul meu va găsi, în bogatul său dicționar, o sumă de invective a-mi arunca din nou în cap. Facă sănătos ce va voi. Făgăduiesc că nici nu voi mai ceti proza sa viguroasă și aleasă, și nici nu voi mai răspunde.

Dacă în acest articol, am fost nevoit să vorbesc de persoana mea, cer iertare puținilor cetitori cari vor avea răbdarea de a frunzeri aceste rânduri, căci vina nu este a mea, ci a acelora cari m'au făcut, fără voe, să alunec pe acest povârniș.

D. Alexandresco

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

CURTEA DE APEL DIN CRAIOVA, Secția II

Audiența de la 3 Decembrie 1901

Președenția D-ului G. D. BILDIRESCU, Președinte

Obștea moșnenilor Redeni cu Statul

Deciziunea civilă No. 182/901.

Hotărîre.— Comunicarea ei.— Regulamentul organic.— Cum trebuia făcută comunicarea unei hotărîri sub imperiul Regulamentului organic.— Dacă îndeplinirea formalităților cerute de acest regulament pentru comunicarea hotărîrilor, erau prevăzute sub pedeapsă de nulitate.— Dacă dovezile de comunicare putea fi înlocuită prin atestarea făcută de grefă, în condica de hotărîri, în josul hotărîrii, că acea sentință a fost comunicată.— (Art. 260 din Regulamentul organic).

(18) Iașu libertatea de a reproduce aici câte-va rânduri numai din o lungă scrisoare ce am primit la 10 Noembrie 1901 de la cunoscutul profesor și savant Ernest Lehr: «Les États balkaniques auraient, je crois, un intérêt capital aujourd'hui a mettre leurs législations civiles, pénales et commerciales à la portée du reste de l'Europe; ce n'est qu'à cette condition qu'on tiendra compte de leurs traditions et de leurs besoins dans l'élaboration du droit international privé et des conventions internationales. C'est parceque cet intérêt me paraît vital pour ces jeunes monarchies et ces peuples encore peu connus et méritant de l'être, que je me suis appliqué à les comprendre, autant qu'il dépendait de moi, dans mes études de droit comparé. Mais, pour que le but fût atteint, il faudrait que tous leurs Codes fussent traduits en l'une des langues européennes que tout le monde sait. Je ne saurais trop vous prier, M-r et honoré collègue, d'encourager quelques jeunes juristes de talent de votre entourage (m'aim si gândit la contradictoriul meu) à entreprendre pour les Codes roumains, cette œuvre patriotique: sous votre direction et avec vos conseils, on nous donnerait des traductions excellentes. Je voudrais, dans tous mes travaux, pouvoir parler du droit roumain, serbe, bulgare et grec, comme je parle du droit monténégrin, depuis que le Code de mon ami Bogisié (profesor la Odessa) a été traduit, et du droit civil roumain, grâce a vous, etc.»

Eată cum tratează străinii pe acei cari nu cunosc nici primblare, nici petreceri, nici distracții, și cari muncesc și și noapte, până ce nu mai ved și până ce le pică condeiul din mână. S'a vedut cum îi tratează Românii, sau acei cari se pretind Români!

Conform art. 260 din Regulamentul organic copiile după sentințele judecătorești se comunicați părților printr'un aprod alipit pe lângă autoritatea judecătorească și partea urma să semneze de primire în condica aprodului, iar dacă sentința se da de grefier, partea urma să semneze în condica cancelariei judecătorești și când vre una din prigonitoarele părți n'ar fi voit să primească copie și să semneze, aprodul urma a raporta președintelui judecătorești, care apoi trimitea îndată copie cu oțnoșenie către poliție și în fine predarea trebuia să se facă de polițai.

Aceste formalități ale comunicării sentințelor fiind prescrise sub pedeapsă de nulitate, ele nu pot fi înlocuite prin atestarea făcută de grefa unui tribunal în josul sentinței cum că acea sentință a fost comunicată, chiar dacă această atestare ar fi exactă.

Curtea deliberând,

Având în vedere apelul făcut în termen de către Obștea moșnenilor Redeni din comuna Redea, județul Romanați, contra sentinței civile a tribunalului Romanați cu No. 474/99;

Având în vedere că obiectul acestui proces este contestația ridicată la prima instanță de către Obștea apelantă, susținută și în apel, prin care tinde la anularea formulei executorii puse de tribunalul Romanați pe sentința celui tribunal cu No. 12/57 și în consecință la anularea executării acelei sentințe făcute de d-l membru supleant al tribunalului Romanați și inginerul A. G. Cociu, în ziua de 18 Maiu 1899;

Având în vedere că Obștea apelantă susține că sentința cu No. 12/57, nu-i poate fi opozabilă și deci nu se poate executa în contra sa, de oare-ce n'are cunoscința de ea nefiindu-i comunicată;

Că de si în condica de sentințe civile a tribunalului Romanați pe anul 1857 există în josul sentinței No. 12 din acel an atestări făcute de grefă că s'ar fi comunicat o asemenea copie de sentință Obștei, însă acele atestări nu pot echivala cu dovezile de comunicarea sentinței, căci comunicarea trebuie constatată neapărat conform legii printr'o dovadă confecționată în condițiunile cerute de art. 260 din Regulamentul organic, care era în vigoare în timpul când se pretinde că s'a făcut comunicarea sentinței și o atare dovadă nu există;

Considerând că după dispozițiile art. 260 din Regulamentul organic sub imperiul căreia se susține de intimat că a avut loc comunicarea copieii după sentința No. 12/57, rezultă că copiile după sentințele judecătorești se comunicați părților printr'un aprod alipit pe lângă autoritatea judecătorească și partea urma să semneze de primire în condica aprodului, iar dacă sentința se da de grefier partea urma să semneze în condica cancelariei judecătorești și când vre-una din prigonitoarele părți n'ar fi voit să primească copie și să semneze, aprodul urma a raporta președintelui judecătorești, care apoi trimitea îndată copie cu oțnoșenie către poliție și în fine predarea trebuia să se facă de polițai;

Considerând că în speță, intimatul nu aduce altă probă de comunicarea menționatei sentințe de cât atestarea făcută de grefier în josul sentinței cu No. 12/57 trecută în condica de sentințe civile a tribunalului Romanați pe anul 1857;

Considerând, că asemenea atestări chiar de ar fi esacte nu pot suplini formele prescrise de art. 260 din Regulamentul organic cari sunt prescrise în caz de neîndeplinire sub pedeapsă de nulitatea comunicării;

Că, priu urmare, menționata sentință nefiind comunicată apelantei Obște, nu putea fi investită cu formula executorie și deci nu se pulea executa în contra apelanților;

Că așa fiind, urmează a se admite apelul, a se infirma sentința apelată, a se admite contestația de la prima instanță și a se anula formula executorie pusă

pe sentința tribunalului Romanași cu No. 12/57, precum și actul de executare încheat de d-l membru supleant al celui trib. și inginerul A. G. Cociu în ziua de 18 Mai 1899, față de Obștea apelantă.

Considerând că în ce privește cheltuelile de judecată cerute de partea apelantă, Curtea apreciind și acordă suma de două sute lei plus taxele de executare la plata căreia urmează a fi obligat intimatul;

Pentru aceste motive redactate de d-l consilier Ath. Herescu;

Curtea, în majoritate,

Admite apelul făcut de Obștea moșnenilor Redeni din comuna Redea, județul Romanași contra sentinței civile a tribunalului Romanași cu No. 474/99, infirmă menționata sentință și în consecință:

Admite contestația făcută la prima instanță și anulează formula executorie pusă pe sentința tribunalului Romanași cu No. 12/57, în ziua de 30 Aprilie 1898, precum și actul de executare încheiat de d-l membru suplininte al tribunalului Romanași și inginerul A. G. Cociu în ziua de 18 Mai 1899, față de Obștea apelantă;

(ss) G. D. Bildirescu, I. Urdărianu, Ath. Herescu, C. A. Mitescu.

Grefier (s) M. Gr. Radianu

O p i n i u n e

Având în vedere apelul făcut în termen de către Obștea moșnenilor Redeni din comuna Redea, județul Romanași, contra sentinței civile a tribunalului Romanași cu No. 474/99;

Având în vedere că după dispozițiunile art. 260 din Regulamentul organic rezultă că copiile după sentințele judecătorești se comunică părților fie printr'un aprod, fie prin grefă sau prin poliție;

Considerând că după cum rezultă din atestarea greșii tribunalului Romanași făcută în josul sentinței No. 12/57, această sentință a fost comunicată părții apelante sub imperiul citatei legiuiri și ast-fel până la proba contrarie această atestare urmează a fi crezută;

Considerând că apelantii n'au dovedit cu nimic că această atestare ar fi neadeverată;

Pentru aceste motive sunt de părere a se respinge apelul ca ne fondat.

(s) G. Orman

NOUA LEGE A ADVOCAȚILOR

PROPUȘĂ DE
BAROUL DE ILFOV

Curierul Judiciar cu No. 1, din 1 Ianuarie 1902 ne-a adus buna veste despre încercările consiliului de disciplină al baroului de Ilfov, pentru a alcătui o nouă lege a avocaților; cea veche dovedindu-se ca absolut insuficientă. În principiu aplaudăm cu toată sinceritatea aceste încercări; dar, nu ne putem abține de a face oare-care observații asupra unor dispozițiuni prea draconiane și tiranice.

Vom expune deci, cât se poate pe scurt, criticele noastre, afirmând însă, în mod anticipat, că ele vor fi prezentate sub o formă absolut obiectivă, fără a ascunde vre-o aluziune personală. Vom trece sub tăcere dezideratele relative la redactarea unor articole, ca de pildă art. 2, al. a sau lacunele lăsate, ca de pildă în art. 8; pentru a ajunge imediat la seria dispozițiunilor pe care le-am numit draconiane și asupra cărora atragem toată atențiunea confrăților noștri.

1. Art. 19, 2° glăsuește: «În cursul acestor ani (doi ani) stagiarii vor putea pleda numai înaintea Tribunalului și Judecătoriilor de Ocol, și vor fi supuși la toate obligațiunile avocaților...». Ei bine, noi credem, că din momentul ce stagiarii sunt supuși la toate obligațiunile celor-l'alți avocați, ei au dreptul, *ipso facto*, de a pleda înaintea tuturilor instanțelor judecătorești. Într'adevăr, stagiarii au destul de luptat contra confrăților mai în vârstă și cu renume bine stabilit, pentru a nu se vedea puși la index prin restricțiunile vexatorii. Ce cauză se va încredința oare, unui tîner doctor în drept, care a făcut studii serioase, dar care nu poate apăra pe clientul său până în ultima instanță? Ne aducem aminte, că într'o vreme, când am fost stagiar, ni s'a încredințat un proces, pierdut în prima instanță, (Tribunalul comercial) și pe care l'am câștigat atât înaintea Curții de apel cât și înaintea Curții de casație. Părerea noastră este deci, că încrederea ce poate inspira un avocat, fie el chiar stagiar, nu poate fi regulamentată de nici o lege, ci trebuie lăsată la aprecierea părților în cauză. Nu trebuie uitat acest adevăr exprimat încă de Corneille: «*La valeur n'attend pas le nombre des années*». Propunerea noastră consistă prin urmare, în înlocuirea aliniatului vizat prin textul următor: «*În cursul acestor ani, stagiarii vor putea pleda înaintea tuturilor instanțelor judecătorești, vor fi supuși la toate obligațiunile avocaților; dar nu vor putea fi aleși ca membrii în consiliul de disciplină și în fine vor fi datorii de a pleda fie-care la rîndul său, toate cauzele, cari cer asistență judiciară*».

2. În ceea-ce privește art. 20, credem că nici un membru al Inaltei Curți de casație, nu l'ar putea citi fără un zîmbet. Propunem deci o redactare mai simplă: «*Foștilor magistrați cari cer a fi înscriși pe tabloul avocaților, li se va ține socoteală de tot timpul cât au ocupat o funcțiune judecătorească, pentru a obține reducerea sa și chiar dispensa de stagiū*».

3. Găsim asemenea tiranic art. 21, după care se cere stagiariului un act de proprietate asupra mobilierului ce va garnisi biroul și camerile sale de locuință. Fără a critica pe lung această dispozițiune, ne mărginim a arăta că ea ar cere de la părinții cari lasă pe fii lor să studieze dreptul, a se obliga de a-i înzestra oare-cum, cu alte cuvinte de a le da o adevărată *dotă mobilă, ca fetelor*.

4. Art. 22 este și mai periculos. Iată ce țice: «*Nu este permis avocatului a face vre-un act, care ar atinge onoarea sa și demnitatea, fie a sa personală, fie a corpului din care face parte*». Fraza subliniată ne pare excesivă, vagă, ambiguă și deci periculoasă. Dacă într'un studiu, asupra

societății moderne, am afirma și chiar dovedi că corpul avocaților posedă membri ridicoli sau necinstiți, am atinge atunci demnitatea întregului corp și am comite oare o abatere a legii avocaților? De e așa, desfidem pe ori-cine să alcătuiască, în mod sincer, o expunere de motive pentru legea propusă și să nu poată fi acuzat îndată că a atins onoarea sau demnitatea corpului avocaților. Dacă corpul nu poate fi atins de nici un blam, atunci ce nevoie mai e de a stabili legi, sancționate prin pedepse? Mai bine ar fi atunci să urmărim exemplul vechilor Lacedemonienii cari nu prevăzuseră nici o pedeapsă pentru cel care își omorise pe măsă pentru că ei nu-și puteau închipui, că un ast-fel de monstru ar putea vre-o dată naște în cetatea lor. Propunem deci ștergerea frazei subliniate, ca prea periculoasă, tocmai avocaților sinceri, cinstiți și mândri de profesiunea lor.

5. Tot atât de tiranic este și art. 23, 2°. Am pricepe, să se interdică avocaților, ca de pildă la Paris, ori-ce placă la poarta domiciliului lor, sub cuvânt, că ei nu sunt comercianți, ci sunt căutați numai după recomandație; iar cei care îi recomandă, știu de sigur adresa, titlurile, orele de consultații, etc. Deci, prohibițiunea absolută a plăcilor s'ar putea explica; dar dacă se permite această placă, cum se poate ca cuvintele: «*la catul I*» sau «*în fundul curții*» sau «*gratis pentru săraci*» (neprevăzute în enumerația limitativă) să constituie o atingere gravă adusă demnității profesiunii de avocat și atrag pentru cel abătut pedepse disciplinare (la plural!!).

6. Art. 30 ne pare foarte nemerit dar insuficient, de oare-ce nu prevede faptul scandalos al avocatului care ia apărarea celui chemat în justiție, pe motivul că n'a plătit onorariul promis unui alt confrate pentru serviciile aduse.

7. Art. 33 asemenea ne pare excesiv. După noi, fie-care abatere trebuie să atragă după sine o pedeapsă bine stabilită; iar consiliul de disciplină nu poate lua în considerațiune de cât cel mult circumstanțele ușurătoare sau agravante.

8. Suntem în contra principiului de a eterniza timp de 4 ani același consiliu, precum propune art. 37. Până acum, consiliul era numit pe timp de doi ani. Dacă s'ar aduce vre o schimbare acestui principiu, atunci am propune scurtarea termenului la un an; controlul fiind ast-fel mai sever și activitatea membrilor mai mare.

9. Propunem ștergerea art. 41, f^o. Acesta lasă consiliului de disciplină dreptul de a desemna pe avocații, demni de a primi însărcinarea de curatorii, sequeștrii judiciari, etc. De ce această tutelă prea favorabilă prietenilor și prea vătămătoare adversarilor politici? Mai mult încă,

Această dispozițiune devine o adevărată armă în mâna consiliului, pentru a-și asigura re alegerea pe veci. După noi, magistrații singuri sunt în drept de a plasa încrederea lor cum vor crede de cuviință.

10. Art. 46, 2° ne-a surprins în mod cumplit. *Advocatului inculpat i se refuză de a fi asistat de cine-va*. Se violează ast-fel principiul elementar al dreptului de apărare. E evident că avocatul acuzat poate să se teme de temperamentul său și să prefere de a explica afacerea unui confrate care, nefiind parte în cauză, o va prezenta în mod mai liniștit și fără a agrava situațiunea inculpatului printr'o vorbă ne la locul ei. Afară de aceasta, interdicțiunea de a fi asistat, seamănă prea a sistemului inquisitorial. Tâlharilor li se dă un apărător din oficiu și unui avocat, presupus nevinovat, să i se refuze acest drept?

11. Art. 47 ascunde asemenea un adevărat pericol pentru avocatul acuzat. După acest articol numai pedepsele pronunțate se vor redacta în scris, se vor motiva și comunica. Dar cu ce se alege avocatul achitat? După ce a fost inculpat pe nedrept, după ce a fost silit să se deranjeze pentru a se apăra, după ce lumea întreagă a fost informată de punerea sa în stare de acuzare, cum va dovedi că dreptatea i s'a făcut în fine? Pe cine va putea sili să-l creadă pe cuvânt, dacă n'are nici o sentință de achitare în mână? Dispozițiunea art. 51 e insuficientă, de oare-ce vorbește numai de o încheere care să servească contra acuzatorului.

12. Art. 48, 2° dispune că Curtea de apel va judeca *în ședință secretă*. Dispozițiunea aceasta nu este rea, dar nici nu trebuie impusă în mod absolut. După noi, secretul ședinței, constituie o favoare acordată inculpatului, la care dânsul poate însă renunța. Dacă acuzatul crede, că onoarea lui cere ca ședința să fie publică, să i se acorde și acest drept.

13. Art. 57 arată și mai bine câtă dreptate am avut când am criticat art. 46, 2°. Intr'adevăr, iată ce spune: «*Advocatul citat înaintea consiliului de disciplină, se va prezenta în persoană fără a putea fi supliniți sau asistat de cine-va El este dator a se purta cu cuviință Ori-ce abatere de la aceste reguli se va pedepsi prin interdicțiune de la 8—15 zile și penalitatea se va pronunța prin sentință deosebită care va fi fără apel și recurs*. Cu alte cuvinte, pe de o parte să fiu silit să mă apăr singur, să neglijez fondul pentru a observa *forma*, lucru greu pentru cine vorbește în propria sa cauză; iar pe de altă parte, violarea formei, un cuvânt scapat poate atrage o penalitate mai mare de cât cea care s'ar fi aplicat, dacă acuzațiunea s'ar fi dovedit. În fine,

e prea ușor, dacă— politica vărându-se pretutindeni—vrei să faci un necaz unui adversar, să lansezi o acuzare oare-care contra lui, acuzare care va cade; dar dânsul, nefiind asistat de nimeni, să pronunți *fără apel și recurs* o penalitate destul de gravă, ca cea de *15 zile de interdicțiune*. De altmintrelea nu admitem o pedeapsă, oricare ar fi ea și oricare ar fi motivul ei, lipsită de apel.

14. Art. 58 ne-a lăsat iar foarte surprinși. Avocatul inculpat nu va mai fi citat precum se obișnuiește sub legea actuală, ci: «chemările înaintea consiliului și comunicarea hotărârilor se va face prin *oamenii de serviciu* ai corpului, care vor da relații decanului pentru îndeplinirea acestor formalități. Relațiile date vor face *doxada completă* de îndeplinirea regulată a procedurii...».

Cu alte cuvinte, dacă servitorul a pierdut citația și dacă, pentru a nu fi certat, afirmă că a înmănat-o, el va fi crezut pe cuvânt, iar avocatul inculpat va fi condamnat în lipsă. Acelaș servitor, însărcinat cu înmânarea hotărârei, de sigur nu o va preda, de frică ca nu cum-va să se descopere prima minciună, iar inculpatul va rămâne condamnat definitiv. Se poate oare admite o ast-fel de... ușurință, când e atât de simplu să faci citațiunile pe hârtie liberă și în dublu, din care un exemplar trebuie adus înapoi de către omul de serviciu, după ce a fost iscălit de acuzat.

15. Relativ la art. 59, 2° nu vedem bine cum consiliul de disciplină va decide cari anume avocați vor plăti o cotizație de două lei sau de zece lei pe lună. După noi, consiliul riscă în tot-d'a-una sau de a împovăra sau de a ofensa pe avocatul ast-fel impus. Credem deci, că o taxă uniformă ar fi mai dreaptă și mai puțin vexatorie.

16 Art. 64 ne-a uimit din cale afară. Tocmai avocații cu renume, tocmai cei cari compun consiliul de disciplină, să fie dispensați de cotizațiunii? Cum? Această demnitate de membru al consiliului de disciplină constituie o povară atât de grea și nu-i destul de frumoasă, în cât să aibă nevoie de a fi compensată printr'o *conomie de 24 lei pe an*?

17. Art. 76 poate fi o măsură fiscală excelentă, dar numai dreaptă nu e. Intr'adevăr, cei ce nu vor veni în fie-care Sâmbătă, să răspundă la apelul nominal, la orele 8 și jum. seara, pentru a asculta pe urmă conferințele, vor plăti 2 lei amendă. Cei ce vor pleca înaintea sfârșitului conferinței, vor plăti 3 lei; iar cei cari n'au venit de loc sau n'au asistat nici la începutul nici la sfârșitul ei numai la mijlocul ei, vor plăti, și unii și alții, tot 5 lei amendă. Lasă, că calculul nu e

just, dar de când avocații pot fi conduși cu nuiua ca elevii de clasele primare și siliți să asculte conferințe cari poate nu-i interesează. Noi, dacă ne-am înscrie pentru a ține o conferință, n'am avea pretențiunea de a cere ca ilustrațiunile baroului nostru, ca d-nii Take Ionescu, Disescu, Danielopol, V. Lascăr, Nacu, Boerescu, etc., etc., să vie pentru a ne asculta pe noi, cel din urmă venit dintre ei. Conferințele sunt făcute pentru a instrui pe cei cari simt nevoea de a se instrui.

18. Art. 81 dice: «Nici un avocat nu va avea dreptul de cât la un singur secretar». Credem că dispozițiunea aceasta este cel puțin excesivă. Intr'adevăr, care motiv, destul de puternic, poate pleda în contra numărului de secretari (cari de altmintrelea îndeplinesc condițiunile art. 80, 1°, 2°)? Care motiv destul de puternic poate îndritui pe legislator să se amestece în organizarea interioară a biurourilor avocaților și să împiedice pe o sumedenie de tineri să-și câștige viața în mod cinstit și în raport cu cariera lor viitoare de avocat.

19. În fine, nu vedem cum consiliul de disciplină în virtutea art. 82, 2° poate pronunța o hotărâre oare-care, cu sau fără cale de reformare, în privința secretarilor particulari, când aceștia nici nu sunt avocați. Credem că oricare abatere a unui secretar, trebuie judecată sau de stăpânul lui, sau cel mult de Tribunalele ordinare, iar nici de cum de consiliul de disciplină.

Iată, pe scurt, câte-va observațiuni asupra unor articole prea importante, pentru a nu fi date la lumină și supuse discuțiunii generale. Nu pretindem că amendamentele propuse de noi sunt infailibile, afirmăm numai, că am expus părerea noastră în mod absolut obiectiv, fără a avea în vedere nici o personalitate. Părerile noastre fiind expuse în mod sincer, avem speranța, că vor fi luate în considerație ca atare, pentru binele obștesc al corpului avocaților. **Dr. Georges A. Mandy**

INFORMAȚIUNI

În numărul viitor vom publica un studiu datorit d-lui Em. M. Dan asupra legii de organizare judecătorească modificată prin proiectul de lege depus pe biroul camerei de actualul d-n Ministru de justiție.

Anunțăm cu plăcere că volumul VII, cuprindând teoria probelor, de d-l

DIM. ALEXANDRESCO

este gata, și că această lucrare, cunoscută de mult publicului juridic, și așteptată de unii cu o legitimitate nerăbdare, s'a dat la broșat. Pe la începutul lunii Februarie, cel târziu, ea va fi distribuită abonaților.